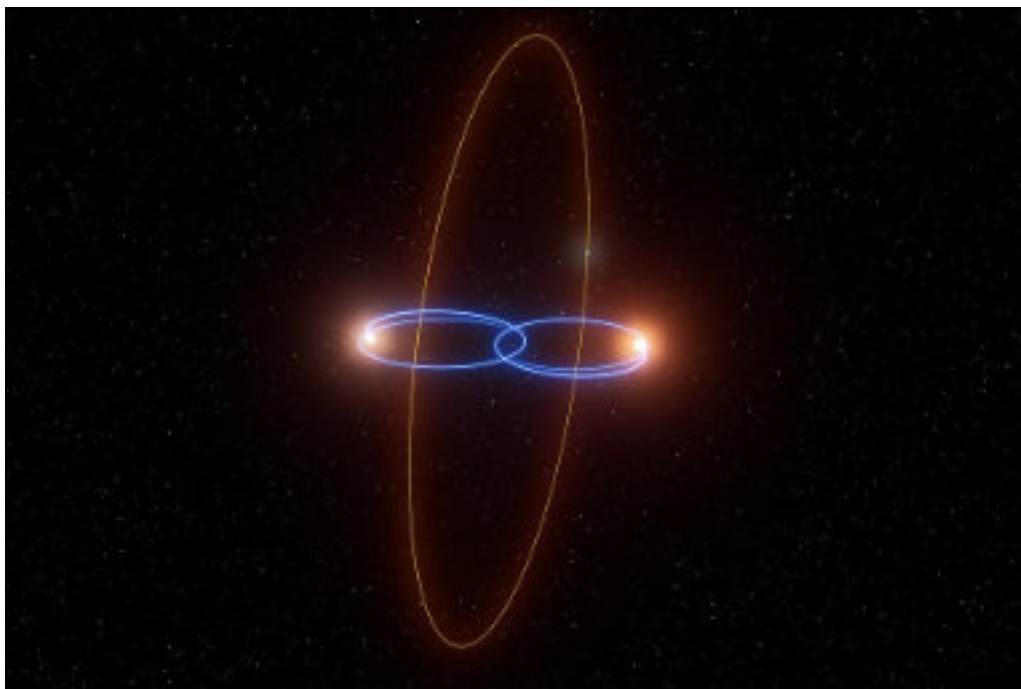


Číslo 2/2025
Ročník 63



KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI



www.astro.cz

Samostatně neprodejná příloha časopisu Astropis

Obsah

Jiří Grygar obdržel certifikát o svém rekordním přednáškovém cyklu Žeň objevů	3
Výsledky 22. sjezdu ČAS	4
Předpověď počasí na Titanu: polojasno, s možností metanových přeháněk	5
Velké překvapení: astronomové našli planetu na kolmé dráze kolem dvojice hvězd	6
Zápis řádného jednání VV ČAS, které se konalo 11. 1. 2025 v GFU AV v Praze	7
Zápis řádného jednání VV ČAS, které se konalo 26. 3. 2025 v ASU AV v Praze	9
Zápis řádného jednání VV ČAS, které se konalo 25. 4. 2025 v Planetáriu hl. m. Prahy	10
Zápis společného jednání starého a nového VV ČAS, které se konalo 27. 4. 2025 v Planetáriu hl. m. Prahy	11

V období června až srpna 2025 slaví významná životní jubilea tito členové ČAS:

- 50 Mgr. Jakub Rozehnal, Praha
Daniel Štuksa, Praha
Ing. Zdeněk Tišler, Měděnec
- 55 Vlastimil Buřil, Dolní Jirčany
Marian Urbaník, Čadca
Mgr. Martin Vilášek, Ostrava
- 60 Milan Kalina, Praha
Ing. Petr Králíček, Praha
Vladimíra Lukešová, Ejovice
Jan Suk, Praha
Irena Vepřeková, Kolín
Radka Žáková, Plzeň
- 65 RNDr. Oldřich Martinů, Třebíč
Pavel Míka, Praha
Richard Kozel, Praha
- 70 Ing. Gabriel Cserge, Staré Buky
Ing. Dalibor Glos, Praha
Ing. Marie Novotná, Praha

Na obálce: *Umělecký návrh neobvyklé dráhy exoplanety 2M1510 (AB) b kolem její hostitelské hvězdy, dvojice hnědých trpaslíků. Nově objevená planeta má polární dráhu, která je kolmá k rovině, v níž se pohybují obě hvězdy. Autor: ESO/L. Calçada*

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České
astronomické společnosti

Ročník **63**
Číslo **2/2025**

Vydává
Česká astronomická
společnost
IČO 00444537

Redakční rada
Petr Sobotka
Petr Heinzl
Pavel Suchan
Lenka Soumarová
Lumír Honzík
Petr Scheirich
Radek Dřevěný
Marcel Bělík
Miloš Podařil
Vladislav Slezák

Adresa redakce
Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Fričova 298
251 65 Ondřejov
e-mail: cas@astro.cz

**Grafická úprava
a jazykové korektury**
redakce Astropisu

Tisk
GRAFOTECHNA PLUS, s r. o.

Distribuce
ADLEX, spol. s r.o.
ISSN 0231-8156

Samostatně neprodejná
příloha časopisu Astropis
Vydáno s finanční podporou
Akademie věd ČR

Jiří Grygar obdržel certifikát o svém rekordním přednáškovém cyklu *Žeň objevů*

Simona Beerová

Astrofyzik RNDr. Jiří Grygar, CSc. vstoupil na 22. sjezdu České astronomické společnosti mezi rekordmany. Jeho *Žeň objevů v astronomii*, kterou sepisuje nepřetržitě už od roku 1966, což je světový unikát, byla zapsána Agenturou Dobrý den do České databáze rekordů. V březnu letošního roku bylo toto rozsáhlé dílo také zveřejněno na webu www.zen-objevu.cz.

„Když se něco dělá dlouho a dobře, začneme to brát automaticky a mohlo by se zdát, že si toho přestáváme vážit“, konstatoval na sjezdu zakladatel agentury Josef Vaněk a dodal, že to rozhodně neplatí v práci popularizátora astronomie a čestného předsedy České astronomické společnosti dr. Jiřího Grygara. Ten reagoval slovy: „Já to budu dělat dál!“ Ze sálu za to sklídl vydatný potlesk. A tak se můžeme těšit na další rozsáhlou práci v podání předního českého astrofyzika.

„Na web zbývá doplnit ještě posledních dvacet let. Usilovně pracujeme na tom, abychom do roka a do dne mohli zveřejnit i zbytek této rozsáhlé práce,“ doplnil úsilí o zkompletování díla člen Výkonného výboru České astronomické společnosti Vladislav Slezák. Cílem České astro-

nomické společnosti je do kulatých devadesátých narozenin Jiřího Grygara mít na jednom místě soubor objevů kompletní. „Nyní probíhají korektury, indexace textu atd. Abychom ale mohli práci dokončit, pořád hledáme finanční prostředky,“ uzavírá místopředseda ČAS Pavel Suchan.

V období června až srpna 2025 slaví významná životní jubilea tito členové ČAS: (pokračování)

- 70 Ing. Jiří Pallich, Brno
RNDr. Pavol Rapavý, Rimavská Sobota
RNDr. Jan Švábenický, Hořovice
- 75 Jaroslav Medek, Brno
Ing. Jiří Mihola CSc., Praha
Ing. Karel Vyškovský, Brno
- 76 Ing. Bohuslav Hladík, Beroun
- 78 Jaroslav Boček, Praha
Doc. RNDr. Jiří Bok CSc., Praha
Jiří Jakl, Slatiňany
RNDr. Jan Maršák CSc., Praha
Mgr. Hana Réblová, Nové Strašecí
- 79 Milan Káпка, Ostrava
- 81 Ing. František Karel Janda, Ondřejov
Ing. Kamil Řádek, Brno
- 82 RNDr. Jiří Čech, Ostrava
- 84 RNDr. Eleonora Čermáková CSc., Brno
Mgr. Miroslav Šulc, Brno
- 85 Jan Pfannenstiel, Desná
- 86 Mgr. Vladimír Roškot, Sedlčany
- 89 Dr. Zdeněk Sekanina CSc., Oak Grove Drive, Pasadena
- 93 Jan Brchel, Ústí nad Labem
Mgr. Bohumír Šípek, Litvinov

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

Národní projekt *Žní objevů* v astronomii Jiřího Grygara

Tento mimořádný národní projekt digitálního zpřístupnění unikátních ročních přehledů pokroků v astronomii, astrofyzice, fyzice, přístrojové technice i společnosti vyvrcholil po mnoha letech zpřístupněním první části ročníků *Žní objevů* 1966–2005. Zde je QR kód na jeho podporu.



Výsledky 22. sjezdu ČAS

Petr Sobotka

Řádný sjezd ČAS se konal 26. až 27. dubna 2025 ve Hvězdárně a planetáriu hl. m. Prahy. Delegáti mimo jiné upravili stanovy ČAS a umožnili přijímání členů mladších 15 let. Přinášíme nejdůležitější výsledky sjezdu.

Výsledky voleb

Zvolená předsedkyně: Soňa Ehlerová

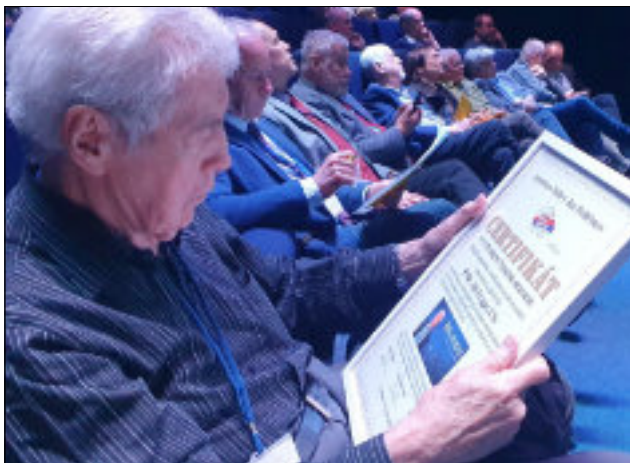
Zvolený hospodář: Jan Dvořák

Zvolení členové Výkonného výboru (dále jen VV): Lenka Soumarová, Petr Sobotka, Pavel Suchan, Simona Beerová, Vladislav Slezák, Martin Černický, Petr Bartoš, Zbyněk Henzl, Jaroslav Liška, Kateřina Hoňková a Karel Trutnovský

Zvolení členové Revizní komise: Radek Dřevěný, Jakub Rozehnal a Jaromír Jindra

Přijatá usnesení 22. sjezdu České astronomické společnosti

1. Sjezd ukládá VV pokračovat v úkolu č. 4 ze sjezdu 2021 s důrazem na možnost navázání kontaktů na základě odborných činností a geografické blízkosti členů ČAS.
2. Sjezd ukládá VV, aby vyzval členy ČAS, pokud má někdo, soukromníci či organizace, historické materiály, zejména týkající se ČAS, hvězdáren a astronomické činnosti a podobně, aby je poskytli (zapůjčili) Odborné skupině pro historii astronomie ke zpracování, prostřednictvím VV.
3. Sjezd ukládá VV zlepšit komunikaci VV vůči kolektivním členům ČAS. Zaměřit se na kontrolu aktuálního stavu a nastavení běžných pravidel předávání informací mezi VV a pověřeným kontaktem kolektivního člena. Kolektivní člen si dále zajistí distribuci informací ve své struktuře.
4. Sjezd ukládá VV více se zabývat investicí do svých propagačních materiálů.



Jiří Grygar si prohlíží na 22. sjezdu České astronomické společnosti certifikát o svém rekordním přednáškovém cyklu Žeň objevů

5. Sjezd ukládá VV zajistit překlad základních částí s informacemi o ČAS na www.astro.cz i do angličtiny, aby se zlepšil jejich dosah i v zahraničních vyhledávacích.
6. Sjezd vyzývá VV, aby se věnoval převodu webů složek na astro.cz.
7. Sjezd ukládá VV, aby neprodleně doplnil na své stránky informace o minulém, tedy 21. sjezdu.
8. Sjezd podporuje vznik nových pozorovacích stanic, či podobných základů, pro podporu astronomických aktivit a případné České cesty do vesmíru.

Autor: Petr Sobotka

Přijátá rezoluce

ČAS podporuje probíhající tuzemské i zahraniční aktivity k zachování výjimečných pozorovacích podmínek observatoře *Cerro Paranal* v Chile, v oblasti s nejtemnější oblohou na světě. Tyto podmínky jsou zásadně ohroženy záměrem vybudování průmyslového komplexu v bezprostřední blízkosti této lokality. Byla by tak zmařena investice Evropské jižní observatoře (ESO) do zde budovaného největšího dalekohledu světa *ELT*. Česká republika je členským státem ESO.

Předpověď počasí na Titanu: polojasno, s možností metanových přeháněk

Petr Sobotka

Titan, největší měsíc planety Saturn, je jediným známým měsícem ve Sluneční soustavě s hustou atmosférou a kapalnými jezery na povrchu – ovšem z metanu a etanu, nikoli z vody. Díky vesmírnému teleskopu Jamese Webba (*JWST*) nyní vědci dokážou lépe sledovat počasí na tomto fascinujícím světě, a to včetně přechodných oblaků a potenciálních „metanových přeháněk“.

Titan – svět jako z jiné planety

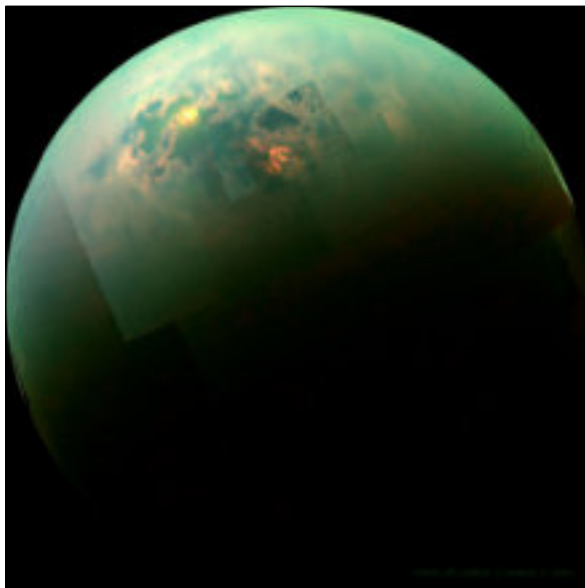
Ačkoliv se nachází téměř 1,5 miliardy kilometrů od Slunce, Titan připomíná Zemi více než kterýkoli jiný objekt ve Sluneční soustavě. Má hustou dusíkovou atmosféru, roční období, dešťové srážky, jezera, řeky i moře – jen s tím rozdílem, že místo vody v tomto chladném světě ($-179\text{ }^{\circ}\text{C}$) hraje hlavní roli kapalný metan a etan.

Právě tato exotická „země metanu“ je dlouhodobě v hledáčku astronomů. A díky infračervenému teleskopu Jamese Webba se konečně daří nahlédnout pod hustá oblaka, která jinak brání přímému pozorování povrchu i počasí.

Webb sleduje oblaka na vzdáleném měsíci

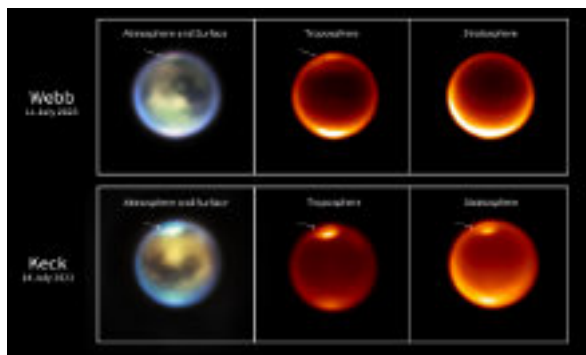
V nové studii, založené na datech z kamery *NIRCam* (*Near-Infrared Camera*), astronomové pozorovali oblaka v horních vrstvách Titanu během několika hodin. Díky rychlému sledu snímků mohli sledovat, jak se oblaka tvoří, mění tvar a následně mizí – podobně jako na Zemi.

Ve spolupráci s pozorováním teleskopu Keck na Havaji bylo možné potvrdit, že jde o skutečné oblaky, nikoli optické nebo atmosférické artefakty.



Odraz slunečního světla na mořích Titanu

Co je zajímavé: oblaka se objevila především na jižní polokouli Titanu – přesně tam, kde podle klimatických modelů má během titanského léta docházet ke zvýšené oblačnosti a možná i srážkám. Modely tak zjevně fungují, ale realita počasí na Titanu je složitější a proměnlivější, než se dosud myslelo.



Tyto snímky Titanu pořídil 11. července 2023 vesmírný dalekohled Jamese Webba (horní řada) a 14. července 2023 pozemní observatoř W. M. Kecka (spodní řada). Zobrazují metanová oblaka (označená bílými šipkami), která se objevují v různých výškách na severní polokouli Titanu.

První krok ke sledování metanového cyklu

Toto je teprve začátek. S *JWST* budou vědci v následujících letech pokračovat v pravidelném sledování Titanu, aby lépe porozuměli jeho metanovému cyklu – období našeho vodního koloběhu.

Zatímco na Zemi se voda odpařuje, tvoří oblaka a prší zpět na povrch, na Titanu stejným způsobem funguje metan. A právě sledování těchto cyklů může přinést odpovědi na hlubší otázky o vzniku a vývoji atmosfér, a dokonce i o potenciálních podmínkách pro život v extrémních prostředích.

Titan: Cíl budoucích misí

Titan není jen vědecká kuriozita – je to i cíl budoucích kosmických výprav. NASA připravuje sondu *Dragonfly*, která by měla na Titanu přistát v roce 2034 a zkoumat povrch pomocí vrtulového dronu.

Díky pozorováním z teleskopu Jamese Webba budou mít výzkumníci lepší představu o aktuálním stavu atmosféry a počasí, což se může ukázat jako klíčové při plánování přistání i dalších experimentů.

Velké překvapení: astronomové našli planetu na kolmé dráze kolem dvojice hvězd

Vojtěch Partík

Astronomové objevili planetu, která obíhá pod úhlem 90° kolem vzácné dvojice zvláštních hvězd. Je to poprvé, co máme přesvědčivé důkazy o tom, že jedna z těchto „polárních planet“ obíhá kolem hvězdného páru. Překvapivý objev byl učiněn pomocí dalekohledu VLT.

V posledních letech bylo objeveno několik planet, které obíhají kolem dvou hvězd najednou, podobně jako fiktivní svět *Tatooine* z filmů *Star Wars*. Tyto planety obvykle obíhají po drahách, které jsou zhruba ve stejné rovině, v níž obíhají jejich hostitelské hvězdy. Již dříve se objevily náznaky, že by mohly existovat planety na kolmých neboli polárních drahách kolem dvojhvězd: teoreticky jsou tyto dráhy stabilní a byly objeveny planetární disky na polárních drahách kolem hvězdných párů. Dosud jsme však postrádali jasné důkazy, že tyto polární planety skutečně existují.

Bezprecedentní exoplaneta pojmenovaná **2M1510 (AB) b** obíhá kolem dvojice mladých hnědých trpaslíků – objektů větších než plynné planety, ale příliš malých na to, aby se jednalo o skutečné hvězdy. Oba hnědí trpaslíci se při pohledu ze Země vzájemně zakrývají, takže tvoří tzv. zákrytovou dvojhvězdu. Tento systém je neuvěřitelně vzácný: je to teprve druhý dosud známý pár zákrytových se hnědých trpaslíků a první obsahující exoplanetu, která kdy byla nalezena na dráze kolmé k dráze svých dvou hostitelských hvězd.

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS, které se konalo 11. ledna 2025 v Geofyzikálním ústavu AV v Praze na Spořilově

Přítomni za VV: Radek Dřevěný, Soňa Ehlerová, Petr Heinzel, Lumír Honzík, Kateřina Hoříková, Iveta Lamberská, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Vladislav Slezák. Revizoři: Martin Černický, Jan Kožuško, Eva Marková.

1. Sjezd 2025 – Sjezd ČAS proběhne v Planetáriu Praha 26. až 27. dubna 2025 v době končící velké rekonstrukce kopule a interiéru. VV stanovil klíč k volbě delegátů. Všechny pobočky a sekce mají nárok na jednoho delegáta za každých započatých 20 kmenových členů, přičemž rozhodným datem je stav členské základy k 28. únoru 2025. Kolektivní členové mají nárok na vyslání delegáta dle kolektivní smlouvy. VV vyzývá složky i členy ČAS, aby zaslali návrhy na čestné členství v ČAS do 25. března. VV diskutoval o stavu plnění usnesení minulého sjezdu. Uspořádání sjezdu je finančně náročné, je vhodné hledat úspory a sponzory. Cestu delegátům složek bude hradit ČAS, ubytování složky, stravu budou zajišťovat dobrovolníci a hlavní jídla budou dovezena od cateringových firem. Sobotní oběd – Soumarová zjistí možnosti v nedaleké restauraci Pražan. VV eviduje několik požadavků na změnu stanov. VV diskutoval o doplňkovém programu sjezdu: zvané přednášce, popř. divadelním či hudebním vystoupení. Do příštího VV už nebude kandidovat několik klíčových členů současného VV, kteří vykonávali důležitou práci: hospodář Dřevěný, místopředseda a tiskový tajemník Suchan, člen VV pověřený komunikací se složkami Honzík. Po dvou volebních obdobích už nemůže kandidovat ani předseda Heinzel. VV vyzývá členy ČAS a složky ČAS, aby ze svého středu vybrali nejvhodnější kandidáty.

2. Hospodaření, rozpočet – Dřevěný připravil návrh rozpočtu, ve kterém figuruje několik neznámých. Dřevěný navrhuje zvýšit rozpočet složkám na celkovou výši 230 000 Kč a 30 000 Kč dát na projekty složek. Rozpočet ke schválení VV zašle do 31. ledna. Sobotka zaslal RVS žádost o dotaci na rok 2025 v již schválené výši 595 000 Kč. Dřevěný připraví v následujících dnech vyúčtování dotace RVS za rok 2024. Dřevěný eviduje zvláštní platbu ze stejného účtu, kam byl poslán poplatek za členství ve SCOSTEP. Černický navrhuje řešit s bankou.

3. Malé setkání složek – Tradiční malé pracovní setkání složek proběhlo v sobotu 11. ledna od 9:30 do 14:30 v Geofyzikálním ústavu AV v Praze na Spořilově. Náplní byly především záležitosti týkající se účetnictví, rozpočtu, povinností složek, spolupráce atd. Proběhla diskuze o další účasti na Noci vědců, spoluúčasti při oslavách 35 let RVS a sjezdu ČAS. Bartoš vyzývá ke spolupráci na připravované knize První století ČAS. Bartoš pošle do vedcas@ aktuální stav knihy a seznam složek, od kterých nic nemá. Slezák informoval o stavu projek-

tu zveřejnění souboru objevů, které Jiří Grygar celá desetiletí připravoval pod názvem Žeň objevů. Většina potřebné částky je již vybrána, VV vyzývá i další dárce, aby se připojili.

4. Noc vědců – Slezák informoval o chystané změně názvu od r. 2026, prosazované národním koordinátorem VŠCHT, která nemá reálný důvod. Motivována je spíše „genderovou ideologií“ s odůvodněním, že slovo „vědců“ hovoří jen o mužích, a ne o ženách. Sobotka prezentoval vyjádření jazykovědce doc. Karla Olivy, který ostře nesouhlasí se zdůvodněním. Sobotka dále informoval, jak koordinátor účelově dezinterpretoval výsledky ankety mezi spoluorganizátory Noci vědců. Slezák, jako zástupce ČAS, bude tlumočit nesouhlas ČAS, a také se nebude účastnit nové ankety, ze které se vybírá nový název. VV uvažuje i o úplném ukončení spoluúčasti ČAS na této akci. Pro rok 2025 zůstává v platnosti původní název akce i účast ČAS.

5. 35 let RVS – ČAS byla oslovena ohledně spoluúčasti při oslavách 35 let RVS. V přípravě je publikace, která představí všechny společnosti sdružené v RVS, a ČAS v ní má rezervovány tři strany. VV přislíbil spoluúčast na Veletrhu vědy, který se uskuteční 5. až 7. června na výstavišti v Praze–Letňanech. Pražská pobočka nabízí, že před vstupem do areálu postaví stan a dalekohledy bude ukazovat Slunce. S RVS projedná spolupráci Sobotka.

6. Seminář pro astro.cz a weby složek – Ehlerová přišla s myšlenkou jednodenního kurzu pro všechny přispěvatele na astro.cz a další weby složek. Kurz by byl určen zejména pro mladé autory. Redakce astro.cz s nápadem souhlasí a osloví potenciální účastníky.

7. Kolektivní členové – Výše členských příspěvků kolektivních členů nebyla po celá desetiletí valorizována. Soumarová připravuje revizi smluv i výši čl. příspěvků. *Expresní astronomické informace* a *Czech National Team* byly pro neplacení čl. příspěvků vyřazeny. Nové smlouvy by měly automaticky obsahovat podmínky vyřazení i účasti delegátů na sjezdu.

8. Skupina pro bezbariérovou astronomii – VV zrušil pro několikaletou nečinnost Skupinu pro bezbariérovou astronomii, která vznikla z iniciativy Petra Duška v roce 2020.

9. EAS – Ondřej Pejcha z MFF UK zastoupí ČAS na každoročním zasedání výboru Evropské astronomické společnosti se zástupci národních astronomických společností, tentokrát v Bulharsku. Zastupování ČR v EAS má nyní v gesci i v rámci ČNKA. VV rozhodl, že Pejchovi uhradí ubytování.

10. Elektronické průkazky – VV pokračoval v diskuzi ohledně elektronických průkazek, která započala na setkání složek. Myšlenka má své zastánce i odpůrce. Černický navrhuje pozvat na příští VV zástupce firmy, která nabízí jak správu databáze čl. základny, tak tvorbu elektronických průkazek.

11. Asociace HaP – Letos dojde k plánovanému sloučení ČAS s Asociací hvězdáren a planetárií. Asociace pořádá každoročně Den hvězdáren a planetárií. Letošní ročník proběhne 7. března. V příštích letech by tato akce mohla mít velkou podporu složek ČAS a stát se tak největší akcí ČAS v případě nepokračování naší účasti na Noci vědců.

12. Přijetí nových členů – VV ČAS přijal nové členy: Filip Křen (Pobočka Brno).

Příští schůze VV ČAS se uskuteční 26. 3. 2025 od 13:00 v Astronomickém ústavu AV v Praze na Spořilově.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Dovolujeme si všem členům ČAS připomenout, že v rámci členství mají bezplatně dostupný kompletní elektronický archiv časopisu *Astropis* na internetové adrese astropis.cz/archive.

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS, které se konalo 26. března 2025 v Astronomickém ústavu AV v Praze na Spořilově

Přítomni za VV: Radek Dřevěný, Soňa Ehlerová, Petr Heinzel, Lumír Honzík, Kateřina Hořková, Iveta Lamberská, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Vladislav Slezák. Revizoři: Martin Černický. Omluveni: Jan Kožuško, Eva Marková. Hosté: Petr Bartoš, Jan Dvořák, David Holubek.

1. Budoucnost Kosmologické sekce – VV dlouze jednal o budoucnosti Kosmologické sekce. Navázal tak na svá dvě dřívější usnesení z 5. 2. 2024 a z 13. 11. 2024, viz www.astro.cz/spolecnost/dokumenty/jednani-vykonneho-vyboru.html.

Situace po prvním usnesení směřovala slibně k nápravě. Bylo např. zvoleno obměněné vedení sekce. Bohužel pak došlo k porušení usnesení a opět zveřejněny odborně zavádějící informace. Druhé usnesení nepřineslo nápravu vůbec žádnou. Na plenární schůzi KS 26. 3. pak bylo toto usnesení odmítnuto. Citace zápisu z této schůze: „*nesouhlasí s tím, aby Kosmologická sekce ČAS přijala podmínky stanovené usnesením Výkonného výboru ČAS ze dne 13. listopadu 2024*“.

Plenární schůze se zúčastnili dva členové VV ČAS (Ehlerová, Sobotka), zejména aby zodpověděli případné nejasnosti ve stanovisku VV a napomohli splnění usnesení. Z postoju některých členů KS v místy vášnivé diskuzi ale vyplynulo nepochopení podstaty celého problému. Došlo ke zpochybňování postoje VV, českých odborníků, bohužel i invektivám a vyvrcholilo písemnou stížností předsedy KS na VV.

VV podmínil zachování KS přijetím usnesení. To se nestalo. Nicméně se to nestalo rozdílem jediného hlasu. Proto VV rozhodl o zorganizování, nazvěme ji „schůzka poslední záchrany“, 16. 4. od 17:00 od Astronomického ústavu AV na Spořilově přijdou tři zástupci VV (Heinzel, Ehlerová, Sobotka) a zvou k jednání tři vybrané zástupce KS.

VV věří, že členové KS si vyberou takové zástupce, kteří se pokusí konstruktivně jednat o transformaci KS. Způsob výběru zástupců je čistě věcí KS – zda to bude elektronicky či s využitím osobního setkání na přednášce KS 9. 4.

2. Změna stanov – Pracovní skupina ve složení Jan Dvořák, Petr Sobotka, Petr Bartoš, Martin Černický, Jaroslav Liška připravuje úpravu stanov dle požadavků, které se nahromadily za poslední roky. Uvažovanou zásadní změnou je např. členství dětí mladších 15 let. VV projednal připravované změny, připomínky zapracuje Dvořák.

3. Členská databáze – David Holubek ze společnosti Mafra představil aplikaci, která umožňuje spravovat elektronické členské průkazy. Systém umožňuje importovat současnou databázi ČAS, všem členům vygenerovat el. čl. průkazy a zaslat jim je na mobilní telefon. Také by šlo členům zasílat notifikace přímo na jejich mobilní telefony. Z hlediska funkcionality by ČAS systém vyhovoval, bohužel by to znamenalo každoroční výdaje cca 30 000 Kč. VV nakonec rozhodl, že poptá programátora, který by dokázal el. průkazy generovat přímo ze čl. databáze.

4. Sjezd 2025 – Sjezd ČAS proběhne v Planetáriu Praha 26. až 27. dubna 2025. Sobotka informoval všechny členy ČAS a všechny složky. Všechny potřebné organizační informace jsou umístěny pro zájemce na www.astro.cz/spolecnost/dokumenty/sjezd/sjezd-2025.html. Každý účastník musí zaslat návratku nejpozději do 11. dubna. VV vyzývá složky i členy ČAS,

aby zasílali návrhy na čestné členství v ČAS do 18. dubna. Černický zajistil sponzorský dar od firmy TOTAL SERVICE a.s. ve výši 25 000 Kč. Sobotka informoval, že ke kandidatuře do VV ČAS se aktuálně hlásí 14 zájemců + 3 do revizní komise.

5. Hospodaření, rozpočet – VV schválil rozpočet na rok 2025 se schodkem 113 000 Kč. Složkám se zvýší rozpočet na celkovou výši 230 000 Kč a 30 000 Kč na projekty složek. VV schválil dotaci ve výši 26 000 Kč na rozšíření datové kapacity astro.cz. Žádost podal Jan Štrobl jménem několika složek ČAS. VV diskutoval mimořádnou dotaci pro Sluneční sekci ve výši 20 000 Kč na solarografickou konferenci, požaduje ale další informace.

6. Kolektivní členové – VV schválil novou verzi smluv o kolektivním členství dle návrhu Soumarové. Budou existovat 4 verze smluv, každá s jinou výší poplatku a jinými výhodami. VV ukončil kolektivní členství *Expresních astronomických informací* a *Astronomické společnosti v Pardubicích* pro neplacení čl. příspěvků. Aktuálně má ČAS 27 kolektivních členů.

7. 35 let RVS – Sobotka připravil třístránkový text o ČAS do společné publikace členských společností RVS. Sobotka jedná s RVS o účasti na Veletrhu vědy, který se uskuteční 5. až 7. června na výstavišti v Praze–Letňanech. Pražská pobočka nabízí, že před vstupem do areálu postaví stan a dalekohledy bude ukazovat Slunce.

8. ČAM – VV schválil novým úřadujícím předsedou ČAM doc. Jaroslava Dudíka z Astronomického ústavu AV. VV na návrh poroty ČAM schválil laureáty Cen Jindřicha Zemana.

9. Žeň objevů – Libor Lenža, Hynek Olchava, Vladislav Slezák a Pavel Suchan dokončili první fázi digitalizace Žně objevů Jiřího Grygara. Stránka www.zen-objevu.cz byla zveřejněna v den 89. narozenin Jiřího Grygara. Doména byla převedena pod ČAS. Zatím jsou zpřístupněny ročníky 1966 až 2005.

10. Zřizovací listina ČNKA – VV schválil novou verzi zřizovací listiny Českého národního komitétu astronomického. Šlo o aktualizaci zřizovací listiny z roku 2018, kdy byl ČNKA Akademií věd zařazen pod ČAS.

11. Přijetí nových členů – VV ČAS přijal nové členy: Petr Diviš (Kosmologická sekce), Vojan Höfer (Klub astronomů Liberecka), Jasmína Tomková (Pobočka Brno).

Příští schůze VV ČAS se uskuteční 25. 4. 2025 od 16:00 v Planetáriu Praha.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS, které se konalo 25. dubna 2025 v Planetáriu hl. města Prahy

Přítomni za VV: Radek Dřevěný, Soňa Ehlerová, Petr Heinzel, Lumír Honzík, Kateřina Hoňková, Iveta Lamberská, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Vladislav Slezák. Revizoři: Martin Černický, Jan Kožuško, Eva Marková. Hosté (na závěr jednání): Simona Beerová, Jan Dvořák, Zbyněk Henzl, Jaroslav Liška.

1. Kosmologická sekce – Dne 16. 4. 2025 proběhlo v AsÚ AV ČR na Spořilově setkání zástupců KS ČAS (Novotný, Dvořák, Miština) se členy VV ČAS (Heinzel, Ehlerová, Sobotka) s cílem vyhodnotit současnou situaci kolem KS a pokusit se nalézt oboustranně přijatelné řešení. Vzhledem k tomu, že Plenární schůze KS ČAS konaná dne 26. 3. vyjádřila nesouhlas s usne-

sením VV ČAS ze dne 13. 11. 2024, VV ČAS začal zvažovat možnost zrušení sekce jako krajní řešení dlouhodobého problému. VV ČAS se však přes veškeré problémy rozhodl poskytnout KS ČAS termín jednoho roku na revitalizaci její činnosti a po uplynutí tohoto období vedení ČAS znovu vyhodnotí situaci. Se zástupci KS ČAS byly domluveny konkrétní podmínky (viz. Usnesení ČAS ke Kosmologické sekci č. 3) www.astro.cz/userfiles/files/CAS/VV_Zapis/Usneseni_KS_25_4_2025_final.pdf. VV schválil toto usnesení takto: 8 pro, 1 proti, 1 se zdržel.

2. Změna stanov – Sobotka a Dvořák představili finální verzi stanov, která bude předložena delegátům 22. sjezdu k diskuzi a schválení. VV diskutoval některé pasáže a jejich lepší formulaci.

3. Sjezd 2025 – Sobotka informoval o přípravách sjezdu ČAS, který proběhne v Planetáriu Praha 26. až 27. dubna 2025. Sobotka představil seznam členů nominovaných složkami či jednotlivci na čestné členství v ČAS. VV po diskuzi nominuje celkem 8 osobností. Sobotka připravil diplomy pro všechny nominované, předány budou jen zvoleným. Sobotka provedl předběžný rozpočet sjezdu s tím, že bude o něco méně finančně náročný, než očekával rozpočet. VV rozhodl, že nebude od účastníků vybírat žádné konferenční poplatky. Sobotka představil VV svou zprávu o plnění usnesení 21. sjezdu. Dřevěný promítl zprávu o hospodaření mezi sjezdy a Heinzl zprávu o činnosti mezi sjezdy. Finální verze zpráv budou prezentovány na sjezdu. Ehlerová připravila na sjezd pro odlehčení atmosféry zábavný astronomický kvíz, kterého se budou delegáti účastnit pomocí svých mobilních telefonů. Sobotka připravil pro sjezd výběr některých citátů ze sbírky Jiřího Grygara. Sobotka informoval, že ke kandidatuře do VV ČAS se aktuálně hlásí 14 zájemců + 4 do revizní komise.

4. Dotace složkám – VV rozdělil na návrh Honzík složkám dotaci na rok 2025 v již schválené výši 230 000 Kč s výjimkou dotace Jihočeské pobočky, kde je nejasnost o účelu dotace. VV dále schválil mimořádnou dotaci pro Sluneční sekci ve výši max. 20 000 Kč na solarní grafickou konferenci. Honzík informoval, že u některých složek je velmi složité dohledat jejich činnost, některé z nich mají dokonce nefunkční weby.

5. Přijetí nových členů – VV ČAS přijal nové členy: Šárka Imrichová (Jihočeská pobočka), Olga Imrichová (Jihočeská pobočka), Nikola Pajerová (Východočeská pobočka), Soňa Trostová (Jihočeská pobočka) a Vojtěch Týbl (Pražská pobočka).

Příští schůze VV ČAS se uskuteční 27. 4. 2025 od 13:30 po skončení sjezdu v Planetáriu Praha.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Zápis společného jednání starého a nového Výkonného výboru ČAS, které se konalo 27. dubna 2025 v Planetáriu hl. města Prahy

Přítomni za nově zvolený VV: Petr Bartoš, Simona Beerová, Martin Černický, Jan Dvořák, Soňa Ehlerová, Zbyněk Henzl, Kateřina Hořková, Jaroslav Liška, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Vladislav Slezák, Karel Trutnovský. Za končící VV ČAS: Petr Heinzl, Lumír Honzík. Nově zvolení revizoři: Radek Dřevěný, Jakub Rozehnal.

1. Volba místopředsedy – VV na svém prvním zasedání diskutoval o obsazení funkce místopředsedy ČAS. Je to jediná funkce, kterou nevolí sjezd, ale členové VV ze svého středu. Suchan navrhoval Soumarovou nebo Sobotku, Ehlerová Černického. Po delší diskuzi dospěl

VV k závěru, že nejužitečnější pro ČAS bude a nejvíce tuto funkci využije při svých mnohých aktivitách napříč republikou Suchan. Suchan sice na sjezdu delegátům říkal, že již na tuto funkci kandidovat nebude, ale když ho ostatní členové VV podpořili, nakonec souhlasil.

2. Sjezd 2025 – VV konstatoval, že 22. sjezd ČAS proběhl bez problémů a organizačně byl skvěle zajištěn. VV děkuje Soumarové, Sobotkovi a Planetáriu Praha. Zápis ze sjezdu provedl Podařil, finální text zkontrolují Černický a Sobotka. Sjezd schválil nové stanovy ČAS s drobnými úpravami v návrhu. Finální verzi dokončí Dvořák. Zápis i stanovy jsou důležité dokumenty, které Sobotka zašle na Rejstříkový soud. V důsledku změny stanov bude nutné provést také změnu Jednacího a organizačního řádu. Práce zahájí Dvořák. Sobotka uloží výsledky hlasování, které prováděli delegáti pomocí svých mobilních telefonů v důležitých otázkách el. průkazky či členského časopisu. Sobotka informoval, že protože má ČAS po sjezdu nový statutární orgán (Heinzela nahradila Ehlerová), bude třeba provést několik administrativních kroků, například zřídit nové předsedkyni přístup do datové schránky ČAS. V důsledku změny hospodáře bude potřeba, aby měl Jan Dvořák přístup k účtům ČAS. Ty může odsouhlasit jen předsedkyně, ale až poté, co změna statutára proběhne na rejstříkovém soudu. VV proto přijal následující opatření: VV pověřuje Dřevěného pokračováním zadávání všech plateb do doby oficiálního nástupu Dvořáka. Ehlerová při první návštěvě banky provede změny v přístupu k účtům, které požadují složky (vyzve je Černický).

3. Agenda VV – VV pověřil funkcí tiskové tajemnice Beerovou. VV pověřil Sobotku pokračováním ve funkci tajemníka ČAS (jde o administrativní práci pro ČAS hrazenou dohodami o provedení práce).

Sobotka upraví na základě výsledku voleb VV ČAS a Revizní komise seznam účastníků mailové konference vvcas@. Nově přidání: Bartoš, Beerová, Dvořák, Henzl, Jindra, Liška, Rozehnal a Trutnovský. Zůstávají: Černický, Dřevěný, Grygar, Ehlerová, Heinzl (dočasně), Hoňková, Slezák, Sobotka, Soumarová a Suchan. Vyřazení: Honzík, Kožuško, Lamberská, Marková, Mokřý (konferenci spravuje Sobotka), Podařil, Vondrák. Sobotka nabízí novým členům zřízení emailové adresy prijmeni@astro.cz.

VV diskutoval vzhledem k vyššímu počtu členů o novém způsobu komunikace. Ehlerová označila mail za nespolehlivý. Hoňková navrhuje diskuzní platformu *Discord*, jiní členové VV třeba *WhatsApp*. Bude rozhodnuto příště. Ehlerová navrhuje, aby kromě běžných cca 5 osobních schůzí VV se konaly kratší online schůze svolávané k důležitým tématům.

VV diskutoval rozdělení své agendy. Černický nabízí, že bude místo Honzíka komunikovat se složkami a podílet se na správě členské databáze. Hoňková by ráda zlepšila komunikaci se složkami, kol. i individuálními členy. Vzhledem k tomu, že 6 ze 13 členů VV je ve funkci poprvé, bude agenda rozdělena na příštím jednání, aby si noví členové mohli promyslet, na čem se budou podílet (návrhy sbírá Sobotka).

4. Různé – Bartoš upozornil, že není dořešena kolektivní smlouva s Hvězdárnou Sezimovo Ústí. Soumarová vysvětlila, že nové verze smluv se budou řešit postupně a budou platné od 1. 1. 2026. Na sjezdu delegát Josef Ladrá nabídl, že jeho firma vylepší členskou databázi a naprogramuje přihlašovací sekci na astro.cz. Pomoc nabízí i Henzl. VV se tím bude zabývat na dalším zasedání.

Termín příští schůze bude upřesněn později.

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.